

ЦЪРКОВЕНЪ ВЕСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

СЪ БЕЗПЛАТНА ЕЖЕМЕСЕЧНА ПРИТУРКА „ДУХОВНА КУЛТУРА“ — списание за религия, философия, наука и изкуство.

АБОНАМЕНТЪ: I. За България: За всички абонати църковни учреждения, свещеници, учители, частни лица и др. за година 130 лева (платими на два пжти); за 6 месеца 80 лева (платими на един пжт); за 3 месеца 50 лева (сжщо); II. За чужбина (абонаментът е само годишен и въ предплата)—250 лева. III. Само „Църковен вестникъ“—100 лв. Само „Духовна култура“—40 лв. Всичко, което се отнася до „Църковен вестникъ“ и притурката, да се адресира до Св. Синодъ, Редакцията на „Ц. В.“.

Непомъстени ржкописи не се връщатъ. Всички парични суми да се изпращатъ до Св. Синодъ. Обявления, само предплатени, се печататъ на последнитъ страници. Плаща се: 10 лева за заглавие, 5 лева за дата, 5 лева за подпись и за всъка останала дума по 2 лева. Официалнитъ обявления на църковнитъ учреждения се изпращатъ направо въ Администрацията; частни обявления се приематъ и чрезъ агентитъ — последнитъ получаватъ 30% отстъпка

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. По линията на сравненията. — Д-ръ Кирилъ Марковъ.
2. Православна солидарностъ. — Сим. Симеоновъ.
3. Авторитетни размишления. — Протод. Ибр.
4. Нравствено-възпитателно въздействие на предмета Религия въ гимназиитъ. — Ив. Г. Панчовски.
5. Любенъ Каравеловъ и религията. — М. Стояновъ.
6. Изъ духовната съкровищница на Църквата.
7. Бележки и отзиви.
8. Официаленъ отдѣлъ.
9. Седмиченъ прегледъ на събитията.
10. Църковна и обществена лѣтопись: I. У насъ; II. Въ чужбина
11. Обявления.

жение къмъ насъ? Съ кого сравняватъ народния пастирь, който служи вѣрно на своя народъ и стои на една отъ най-преднитъ линии на борбата срещу съблазнителитъ народни отъ разни идейни лагери? Съ кого ще поставятъ редомъ нашия енорийски свещеникъ, който води бранъ съ примѣрно усърдие срещу тия, що дѣлятъ народа и му готвятъ тежка участъ? Съ сектантитъ ли? Съ служителитъ на разни религиозни сборища ли? Съ тия ли, дето лѣгатъ и ставатъ съ мисль и желание да разкъсватъ духовното единство на народа ни? Съ тия ли, които сами не знаятъ, на кой духъ служатъ, бѣгатъ отъ голѣмия и светъ корабъ на народната Църква, отъ тоя корабъ, който е миналъ презъ многовѣковни бури, презъ гжста нощъ на една безотраднa народностна сждба, но е оцѣлѣлъ като спасителенъ корабъ на нашия православенъ народъ?

Дори да нѣмахме диешнитъ безспорни заслуги на народнитъ ни пастири въ попрището на църковно-народния животъ, отъ уважение къмъ свѣтлото минало на расоносцитъ въ служба на народа ни не би трѣбвало тѣ да бждатъ сравнявани съ тия, които сж се откъснали отъ духовната снага на православния народъ и нѣматъ никакво мѣсто въ историческото ни битие, вчера, днесъ и утре.

По линията на сравненията.

Все отъ сждата авторитетна трибуна, за която споменахме въ предишната си статия, имахме случай да чуемъ съкрушителната критика за нашата Църква и за църковния клиръ, т. е. за свещенослужителитъ на нашия православенъ народъ. Но чухме и похвални думи, съ които се направи достоенъ опитъ да се защити престижътъ на Църквата и да се посочатъ нейнитъ заслуги. Тия думи бѣха казани отъ народния представител г. Ангелъ Стояновъ, а тѣ тежатъ, защото ораторътъ е ималъ възможностъ, като добъръ църковникъ, да следи живота и развитието на Църквата, а и сега проявява интересъ къмъ всичко, което родната ни Църква върши. Такива думи наистина тежатъ, понеже сж плодъ на едно сериозно познаване на действителността, т. е. тѣ сж думи, които изразяватъ истината. Достойно е за всѣкиго да говори истиннолюбиво и компетентно. Иначе, по-добре е да се мълчи.

Въ критиката, за която е речъ, се направи опитъ въ друга посока — да се покаже, че българскиятъ свещенослужителъ не е на висотата на своето звание. Какъ бѣ, обаче, измѣрена тая висота? Съ кого бѣха сравнени нашитъ свещенослужители? Съ чуждитъ. Бихме желали да се поспремъ само на това, изглежда твърде любимо за нѣкои хора движение по линията на сравненията, но не можемъ да не отбиемъ веднага, тукъ още, това оскърбително отношение къмъ нашия клиръ. Съ кого ни сравняватъ тия, които не ни виждатъ добре, а може би ни гледатъ презъ здрача на собственото си неразполо-

Не е тукъ дума за личнитъ качества на тогова или оногова, за общитъ качества или предимства на категории свещенослужители, проповѣдници и мисионери-пропагандатори. Това ще видимъ по-късно, макаръ и бѣгло. Думата е за едно отношение къмъ народния пастирь, което е оскърбително. Самото сравнение е вече оскърбление. Може би, ще рече нѣкой, че народниятъ пастирь е твърде чувствителенъ? Да, много е чувствителенъ, колчемъ е редъ за оценка на неговото достоинство като служител на народа ни. А тъкмо това достоинство се уязвява отъ сравнения съ доказани вредители на народното ни единство.

Но да видимъ, какъ си служатъ нѣкои хора съ критерия на сравнението, когато измѣрватъ равнището на нашия клиръ и оценяватъ достоинството му. Тѣ, собствено, като че ли целятъ да измѣрятъ и установятъ достоинството на нашата Църква, но не на Църквата като отвлѣчена величина, а като жива реалностъ.

Сравнението е добъръ методъ, но когато е въ добри рѣце, когато този, който си служи съ него, може да го приложи безпогрѣшно и добросъвѣстно. Тъкмо защото има неумѣло, погрѣшно, пѣкъ и недобросъвѣстно сравняване, французитъ сж създали

една умѣтна и изразителна поговорка, която казва, че сравнението не е доказателство.

Сравнението може да се приложи, когато съпоставяме миналото и настоящето, за да изведемъ равномѣтката. Може да се приложи още, когато съпоставяме два сбора, получени отъ приблизително еднакви величини. А винаги трѣбва да се внимава да не бждатъ изпуснати отъ едната или другата редица на величинитѣ (числата) нѣкои членове, или пъкъ да прибавимъ несъществуващи.

И така, ако искаме да установимъ нивото на нашата Църква, съответно на нашия клиръ, за да узнаемъ, дали сме напреднали, трѣбва да сравнимъ онова, което бѣхме и имаме попред, съ това, което сме и имаме сега. Едно такава сравнение безусловно ще ни убеди въ значителния напредѣкъ на нашата Църква. Така и трѣбва да е. Още по-строго прилагане на сравнението ще покаже, че въ миналото имаме нѣкои ценности, които въ редицата на величинитѣ, които даватъ сбора на днешното състояние, не сж тѣй ярки и високи, но последнитѣ сборове на сравняванитѣ две времена сочатъ напредѣка на Църквата, убеждаватъ ни въ повишеното ниво на общо-църковния животъ.

Защо не се прави такава сравнение отъ ония, които биха пожелали да говорятъ за Църквата ни? Ние всѣкидневно четемъ и слушаме разни сравнения между миналото и настоящето, за да се изтъкне извършениятъ напредѣкъ и да се подчертае предимството на настоящето. Добре се постъпва. Настоящото все ще трѣбва да е по-напредъ отъ миналото; иначе, защо сж всички усилия и срѣдства, които се изразходватъ съ най-добри намѣрения. Ако за всички останали области на нашия животъ се правятъ твърде усърдно такива сравнения, защо се тѣ отбѣгватъ за областта на църковния животъ? Поне онзи, който би се счелъ въ право да се произнася авторитетно по състоянието на Църквата ни, като си служи съ критерия на сравнението, той поне не би трѣбвало да изтърве това сравнение между нѣкога и сега.

Не е умѣтно сравнението на два сбора, получени отъ събирането на разни величини (числа), обстоятелства и условия. Ако искаме да знаемъ разликата между два сбора или два последни резултата, добре е да направимъ сравнението. Но отъ тукъ не бихме могли да извлѣчемъ заключения, които сж противъ всѣка логика. Напримѣръ, осемчасовиятъ трудъ на единъ индустриалець и на неговия слуга нѣма да имъ даде еднакъвъ доходъ, макаръ и двамата да сж работили еднакво продължително. Или, ако искаме да сравняваме нашето българско, каквото и да било то, съ английското или германското или което щете другородно, не можемъ да съобразяваме само последнитѣ резултати. При сравнения на духовно-културни или други резултати трѣбва да си служимъ безпогрѣшно съ историческия методъ за обяснение на фактитѣ отъ тѣхнитѣ условия. Какво би било, ако речемъ да окайваме българския народъ, че нѣма германската или английската индустрия, че нѣма философи като Канта, поети като Гьоте, военачалници като Наполеона, държавници като Бисмарка? Не би ли било безкрайно смѣшно, ако отъ едно такава сравнение стигнемъ до заключението, че нашиятъ народъ е малоцененъ?

Но не е рѣдко да се правятъ такива сравнения, когато се говори за Църквата. Разбира се, тия, които сравняватъ, едва ли познаватъ църковния животъ на другитѣ народи. Тѣ сравняватъ каквото сж видѣли, а отъ истински духовния животъ на чуждитѣ

църкви не ще да сж видѣли много нѣщо, понеже за това е потрѣбно дълго и внимателно наблюдение и проучване. То не е като да изходишъ въ два дни съ водачъ или съ пѣтеводителъ цѣлъ градъ съ много културни паметници, да си купишъ нѣколко албуми и въ трена да ги прочетешъ. Тѣй че, каквото сж могли да научатъ за църковния животъ на другитѣ народи, то е било случайно, външно, бѣгло. Съ такава знание, съ такива общи впечатления на туристи и сноби сравнения не ставатъ. Но както и да е, не може да се отрече, че у други нѣкои народи има какво да ни превишава, особено въ материалното, културно-артистичното и социално-църковно творчество. Ние го знаемъ по-добре, ние църковницитѣ, защото по-често сме имали възможностъ да опознаваме църковния животъ, миналия и сегашния, на тѣзи далечни и богати народи.

Оправдано ли е, обаче, да охкаме и да се вайкаме, че още не сме достигнали тия народи, и смислено ли е да правимъ неблагоприятни за насъ заключения? Ако искаме да сравняваме, сравнението ни трѣбва да се проведе последователно въ много обстоятелства, условия, факти отъ жизнена важностъ. Сторимъ ли това, ще разберемъ, на какво се дължи разликата въ крайнитѣ резултати, ще разберемъ какво значи да си живѣлъ петъ вѣка въ робство, да си водилъ нѣколко войни за обединение и пакъ да си наказанъ съ обезправяне. И още много други нѣща ще разберемъ. И тогава ще погледнемъ на нашия народенъ пастиръ, излѣзълъ отъ недрата на нашия животъ, съ голѣма симпатия, защото той е пастиръ народенъ, който изживѣва сждбата на своя народъ. Нѣма да го сравняваме съ пастиритѣ на други страни, богати, силни и свободни отъ вѣкове. Или, най-малкото, нѣма да правимъ сравнение, за да си позволимъ подирѣ удоволствието да го съкрушимъ съ критиката си.

Ако ли пъкъ и това сравнение е допустимо, то не би могло да бжде привилегия само на избрани лица, за да го прилагатъ къмъ опредѣлени категории народни служители. Нима други хора не могатъ да турятъ нога върху линията на сравненията и да трѣгнатъ по нея, за да установятъ висотата, значимостта и достоинството на разни обществени срѣди и народни институти? Кое не би се поддало на сравнение? Мисли ли нѣкой сериозно, че само църковнитѣ люде могатъ да попаднатъ на везнитѣ на сравнението? Съвсемъ не е трудно, но е много лекомислено да се натикатъ на тия везни всички категории служители на народъ и държава, всички народни и държавни институти, за да се отмѣри тежестта имъ наспроти сжщитѣ категории и институти другаде. Да не би нѣкому да се е сторило, че, като има временната привилегия да се качва на авторитетната трибуна, отъ която съ удоволствие слушаме речи за доброто на страната ни, само той може да си позволява свободата да говори на воля? Висока е тая трибуна и ние я тачимъ, но църковно-общественото мнение държи смѣтка за всичко, което се говори, и не може да не реагира срещу волността на безкритичната присжда.

Но да видимъ, дали е оправдано едно сравнение между нашия народенъ православенъ клиръ и иновѣрнитѣ и инославнитѣ свещенослужители у насъ. Преди всичко, трѣбва да изключимъ ходжитѣ и равнинитѣ. Знае се защо. Оставатъ протестантскитѣ пастори и католическото духовенство. Колцина сж протестантскитѣ пастори? Шепа хора. За едни отъ тѣхъ може да се рече, че струватъ нѣщо, за други безъ колебание може да се каже, че нищо не струватъ. Повече сж католическитѣ духовници, но и тѣ, въ сравнение съ броя на православнитѣ народни па-

стири, сж малко. И срѣдъ тѣхъ има добри и лоши, образовани и прости, макаръ да сж получили школко образование. Отнасяме се съ всичкото уважение къмъ личноститѣ на еднитѣ и другитѣ, но се чулимъ, какъ би могло сериозно да ни се сочи образоваността на тоя инославенъ клиръ като нѣщо изключително, когато ние имаме вече солидно образовани духовници, които правятъ честь на Църквата и на народа ни. А на любителитѣ на сравнителния методъ, съ който тѣй несрѣчно си служатъ, ще припомнимъ следното:

1. Нашиятъ клиръ е школованъ тукъ, въ нашата страна, въ тия учебни заведения, които българската държава е успѣла да създаде. Православнитѣ свещеници не сж се учили нито въ Римъ, нито въ Америка, за смѣтка на международни институти.

2. Нашата Църква е народна. Тя е приемница на едно наследство отъ миналото. Добро или лошо, ще трѣбва да го носи, като полага старания по-добро да го предава отъ поколѣние на поколѣние. Едва отъ 60 години сме свободни. Стореното въ това кратко време е доста. Ние не можехме въ годинитѣ следъ освобождението да си поржчаме свещенослужители отъ чужбина — холандци, италианци, французи и др. Трѣбваше тукъ, отъ наша плътъ и кръвъ, и отъ нашия духъ да ги създадемъ. Е, предимно сѣлскитѣ ни народъ, отруденъ и охлузенъ, не може чудеса да върши. Но, гледано съ здрави очи, не е ли чудо и това, което сме успѣли да извършимъ, въпрѣки краткостта на времето и всички познати намъ тежки условия на нашия животъ?

3. Инославниятъ клиръ е малъкъ на брой. Защо тогава това малцинство да се сравнява съ мнозинството на православнитѣ свещенослужители? Да приемемъ, че всички инославни свещенослужители сж най-добри, макаръ да не е така. Нима е еднакво трудно да се намѣрятъ петъ или петстотинъ добри? Тогава какъвъ смисълъ има сравнението?

4. Инославниятъ клиръ е непознатъ на нашитѣ люде. Тѣ не сж въ никакви отношения съ тоя клиръ. При това положение не е невъзможно да си представятъ хората, които не познаватъ, но отдалече виждатъ, въ най-привлѣкателна свѣтлина. Непознатото е винаги по-добро, тѣй казватъ всички.

5. Пѣкъ и чуждото е по-добро за мнозина отъ насъ. Тая болестъ не е нито нова, нито нечувана. Тя има най-разнообразни проявления. Но, като всѣка болестъ, беда е голѣма. Отъ нея все ще трѣбва нѣкога да се освободимъ, за да не ни причини по-голѣми злини.

6. Инославниятъ клиръ далечъ не е поставенъ при такива служебни и материални условия, при каквито се намира нашиятъ свещеникъ. Това е единъ специаленъ въпросъ, който ще запазимъ за особено разглеждане.

Всичко това трѣбва да се има на умъ, когато се говори за нашето свещенство. Но ето, че не единъ у насъ до сега се е подхлъзвалъ по линията на сравненията. Опасно е да се върви по тая линия, когато не се познава действителността. Така може да се обясни, — освенъ ако нѣма друго нѣкакво по-особено обяснение — това, дето се лекота се изрече тежкото оскърбление, че нашиятъ свещенослужителъ билъ простъ, грубъ и невежественъ. Ние сме наклонни да си обяснимъ това оскърбление съ личното невежество на оскърбителя, т. е. съ непознаване на действителното положение. Трѣбва да се познава действителността, трѣбва да се знае, какво говорятъ фактитѣ, не този и онзи фактъ, а фактитѣ на нашия неподправенъ животъ. И тѣй, какво говорятъ фактитѣ? Това ще се опитаме да изяснимъ въ нѣкон отъ следващитѣ броеве.

Д-ръ Кирилъ Марковъ.

Православна солидарность.

Дълъгъ и неравенъ е историческиятъ пѣтъ на Православната църква. Нито интригитѣ на иудеитѣ, нито гоненията на езичницитѣ, нито примамкитѣ на еретицитѣ, нито игото на иновѣрцитѣ — нищо не е било въ състояние да отклони православния свѣтъ отъ мисията му на пазителъ на истинското поклонение на Христа.

Най-опасни за Православната църква сж били атакитѣ, които сж идвали не толкова отъ външни врагове, колкото отъ вътрешни елементи на раздори. Еретическитѣ борби въ миналото, сектантскитѣ инославни пропаганди въ ново време, сж нанасяли и нанасятъ най-голѣми поражения на Православието, разрушавайки неговото единство, отслабвайки неговитѣ сили и отклонявайки го отъ дейното творчество за христианизирание на свѣта и живота.

Църквата е живъ организъмъ, полюбенъ на човѣшкия организъмъ, но надаренъ съ безсмъртие, защото е Тѣло Христово и адскитѣ врата нѣма да ѝ надделѣятъ.

Както човѣшкитѣ организми въ рѣдки случаи загиватъ при прѣки външни инциденти (катастрофи, убийства и пр.), а повече страдатъ отъ вътрешни болести, така и общественитѣ организми и Църквата въ земното си съществуване страдатъ най-вече отъ вътрешни борби и раздори.

Недѣлята на Православието е символъ на тържеството на Православната църква надъ нейнитѣ най-опасни врагове — еретицитѣ, които разяждатъ отвътре нейното единство. Цѣлиятъ православенъ свѣтъ съзнава важността на този денъ и съ единомушенъ ентузиазъмъ празнува този символъ на своята победа и единство.

Въ зората на новото време, когато вѣковни империи и цивилизации преминаватъ, за да отстъпятъ мѣсто на новъ свѣтовенъ редъ и мирогледъ, идеята за всеправославното единство добива особена широта и жизнена актуалност. Къде и какъ ще се ориентиратъ православнитѣ народи, за да могатъ да запазятъ своята национална и културна самобитност? Принципитѣ на либерализма и универсализма въ културата рухнаха въ погрома на тѣхната родина — демократична Франция. Националистическитѣ революции прогласяватъ, срѣдъ гърма на военнитѣ победи, тържеството на националното въ всички области на живота — стопанство, политика, култура, дори и въ религията. Всѣки народъ трѣбва да изгради своя стопанска структура, своя система на управление и своя духовна култура съгласно особеноститѣ си и условията, въ които живѣе, и въ духа на традицията си. Примѣръ за това е третиятъ Райхъ, родината на националъ-социализма, който, при всички военни победи и теории за жизнено пространство, изисква отъ всички народи да творятъ свои национални политически и стопански системи и винаги е величаелъ и ценѣлъ проявитѣ на самобитностъ въ културата. Православнитѣ народи сж поставени предъ единъ важенъ исторически завой. Предстои имъ ново ориентирване въ духа на времето, изоставяйки пѣтя на подражанието по чуждото, завръщайки се подъ стрѣхата на отеческия домъ, преизпълненъ съ идейното богатство на православната културна традиция.

За всѣки народъ отъ православния изтокъ приемането на Православието за идейно-мистична основа на национална култура означава не само завръщане къмъ родното, но и съживяване на традиционнитѣ културни връзки съ другитѣ православни народи. Православнитѣ народи въ миналото сж образували едно духовно единство, подъ покроба на православната вѣра и подъ културното влияние на Византия, като всѣки по-отдѣл-

но е творил своя самобитна култура, доколкото му сж позволявали творческитѣ сили и възможности. Това щастливо съчетание на вѣчното-трансцендентното съ националното-земното е легнало въ основата на националнитѣ култури на народитѣ отъ православния изтокъ. Тѣ и сега трѣбва да постигнатъ сжщата духовно-културна взаимностъ и солидарностъ, щото заедружно да защищаватъ своята самобитностъ и да покажатъ предъ свѣта богатството на православната културна традиция и ролята, която тя има да играе въ бждещия духовенъ животъ на човѣчеството.

Преди нѣколко месеци само опититѣ за сближение на православнитѣ народи се считаха за идеалистични прояви, пропити отъ неоснователенъ оптимизъмъ. Защото тогава, наистина, по пжтя на това сближение сжществуваша прѣчки, които изглеждаха непреодолими. Българо-ромънското споразумение въ Крайова посочи по единъ категориченъ начинъ, че съ духъ на искреностъ и добра воля могатъ да бждатъ разрешени много висящи въпроси между едновѣрнитѣ православни народи. Крайова откри нова ера въ отношенията между българи и ромънци, въ които отношения православнитѣ църкви ще играятъ първенстваща роля.

Крайова, прочее, е единъ достоенъ примѣръ за пжтя, по който трѣбва да вървятъ всички православни народи, за да живѣятъ въ миръ и добро разбирачество, което е основа на православната солидарностъ.

Сим. Симеоновъ.

Авторитетни размишления.

Въ началото на настоящата година културниятъ свѣтъ се лиши отъ единъ голѣмъ духовенъ ръководителъ — почина въ напреднала възраст известниятъ философъ Анри Бергсонъ. Независимо отъ принадлежността му по племе и държава, всички културни страни и люде болезнено се откликнаха на тази духовна загуба. Прилична паметна данъ на тази смъртъ отдаде и родната ни страна чрезъ писанията и споменитѣ на учени люде — ученици и почитатели на видния покойникъ. Предно мѣсто въ тази данъ заема седмичникътъ „Литературенъ гласъ“, който посвети по-голѣмата частъ на брой 502, отъ 12 м.м. на Бергсона. Уводната статия на този брой, подъ заглавие „Въ паметъ на Анри Бергсонъ“, е отъ г. Ив. В. Саржилиевъ, професоръ по философия въ нашия Университетъ. Тя е предметъ на нашитѣ редове.

Въ първата половина отъ статията, авторътъ ни дава кратки животописни бележки за Бергсона, изброява неговитѣ философски съчинения и прави описание на неговата аудитория и лекции, слушателъ на които е билъ и самъ той. Портретътъ на покойника е даденъ като мждрецъ; аудиторията му включва елита на Франция; студентитѣ му — отъ всички срѣди и възрасти — го слушатъ съ „религиозно мълчание“! Втората частъ отъ статията е посветена: на отношението на Бергсона къмъ философскитѣ системи на миналото; на отношението му къмъ разума и науката; на отношението му къмъ културата изобщо; на отношението му къмъ живота и на отношението му къмъ основнитѣ проблеми на битието.

Въ компетентни редове уважаемиятъ професоръ изказва мисль, че предшествуващитѣ Бергсона философски учения не сж открили самосжщността на всебитието, не опредѣлили границитѣ на човѣшкото познание и не посочили духовното предназначение на живота. Изхождайки отъ видимото и вземайки за критерий разума — едни философи довеждали свѣта и човѣка до отчаяния, а други до надценка и материализа-

ция. Изобщо философията на разума не могла да реши свѣтовнитѣ загадки — нѣщо, което се види отъ следния откъслекъ:

„Отъ Канта насамъ въ философията се подчертава, че човѣшкото познание е относително. Това е заключение, до което, по различни пжтища, достига и кантизмътъ и позитивизмътъ на Огюстъ Контъ и еволюционизмътъ на Хербертъ Спенсеръ. Примирете се, ни казватъ тѣзи философии, съ мисльта, че никога не ще можете да узнаете сжщността на свѣта, който ви заобикаля. Науката, въ своя напредкъ, ще разширява все повече познанието ни за законитѣ на природата. Но сжщността на нѣщата, сжщността на живота, сжщността на душата ще остане завинаги скрита отъ насъ. *Устройството на човѣшкия разумъ, формитѣ, съ които той мисли и познава, не позволяватъ да се достигне до прѣко и пълно познание на битието*“ (к. н.).

На тази основа и насока на човѣшката мждростъ, която не е далечъ отъ отричането на духовната първопричина на все свѣта и което е начало за господството на разума и пленничеството на материята — Бергсонъ противопоставя критерия на вѣрата, копнежитѣ на сърдцето и закона на нравствеността: тѣ сж обектитѣ на висшето познание и основитѣ на живота! Тази мисль долавяме въ следващата частъ отъ статията:

„Да, вѣрно е, казва Бергсонъ, че разумътъ, интелектътъ, е неспособенъ да ни освѣтли върху тайнитѣ на живота и на съзнанието, върху вътрешната природа на това, което сжествува. Но това не е негова работа. Разумътъ се е появилъ и развилъ, за да услужва на нашето действие върху нѣщата, за да ни помага да откриваме и създаваме инструменти, да построяваме машини, да завладѣеме свѣта. *Разумътъ е способностъ за познаване, обръната навънъ. Свикналъ да ни поставя въ сношение съ инертната материя, добилъ при боравенето съ нея известни навици, той става робъ на последнитѣ*“ (к. н.). И каквото и да е естеството на предмета, който се представя на нашето съзнание, той прилага къмъ него винаги едни и сжщи методи: той разлага, раздѣля, раздробява, имобилизира всичко, което мисли. Когато предметътъ се поддава на разлагане и раздѣляне, както е неорганизираната материя, тогава разумътъ успѣва донейде, но познанието, което той достига, ако и много полезно, не е никога адекватно. Когато предметътъ на изучаването е животътъ или съзнанието, които сж сжществено движение, напредкъ, неспирно творчество, *тогава той е безсиленъ да го разбере и, като е неспособенъ да схване неговата оригиналностъ, той е склоненъ да я отрече*“ (к. н.).

Сега, ако ние не притежавахме друга способностъ за познаване, освенъ интелекта, ние бихме били осждени, както поддържатъ Кантъ, Контъ и Спенсеръ, да не узнаемъ никога сжщината на съзнанието, на живота и по-общо на битието. Но, споредъ Бергсонъ, заблуждение е да се мисли, че разумътъ е единствената способностъ за познаване, съ която човѣкъ разполага. Има, споредъ Бергсонъ, единъ другъ изворъ на познание, различенъ отъ разума и тѣй важенъ като него: именно интуицията. Интуицията е обръната преимуществено навътре и, противно на разума, тя е способна да трепти въ унисонъ съ трептенията на живота. Симпатизираща съ организираната природа, тя я отгатва постоянно и по много естественъ начинъ ни въвежда въ най-дълбокитѣ области на живота и на съзнанието. Като ни поставя въ прѣкъ допиръ съ материята, тя ни позволява да доловимъ нейната най-скрита сжщностъ. Ако успѣемъ, и споредъ Бергсонъ това

е възможност, да развиемъ и обработимъ тази способност, интуицията ще стане философска способност *par excellence* и ще ни даде ключа на главните проблеми на вселената.

По-нататък — какво учи Бергсонъ; каква е сжщността на неговата философия; кой е главниятъ предметъ на учението; кое е новото въ системата му; какъ гледа на свѣта, човѣка и живота; откъде изхожда и на къде води; накъде изобщо насочва културния издигъ на човѣшкия духъ? На тѣзи въпроси отговаря заключителниятъ пасажъ отъ авторитетнитъ размисления на г. Саржилиевъ:

„Голѣмата новостъ въ философията на Бергсона е учението за интуицията, допусчането на една способност за познаване различна отъ разума. Философията е очаквала винаги отъ разума разрешението на голѣмитъ проблеми, които се представятъ предъ човѣшкия духъ. Бергсонъ показва, че това очакване е напразно: разумътъ не ще ни даде никога задоволителни отговори, по простата причина, че той не е въ състояние да стори това. Ако искаме да задоволимъ философскитъ нужди на човѣчеството, ако искаме да схванемъ действителността въ абсолютната ѝ сжщност, ако искаме да създадемъ една истинска философия, трѣбва да се облегнемъ на интуицията.

Въ съгласие съ това схващане, прилагайки интуитивната метода къмъ разглеждане на главнитъ философски проблеми, Бергсонъ достига до важни резултати, много различни отъ тѣзи на своитъ предшественици. Той изработва една нова философия, съдържаща изненадващи новости и разрешения на най-мжчнитъ проблеми. Философия спиритуалистическа и до известна степенъ мистическа, която изтъква на преденъ планъ жизненото и духовното, въ което тя вижда основата на битието. Философия окуражаваща, която възвеличава човѣка, като го счита за целъ и вънецъ на еволюцията на живота. Тази философия показва, че можемъ да познаемъ, такава каквато тя е въ себе си, действителността, която е въ насъ и около насъ; тя ни освобождава отъ угнетяващата мисълъ, че сме подчинени на една желѣзна необходимост; тя доказва че ние сме свободни, че, както всѣки духъ, сме творци на истински новости, че оставяме непрестанно нашия оригиналенъ отпечатъкъ върху действителността; тя ни увѣрява, че сме въ състояние да „победимъ всички съпротиви, да прескочимъ много препятствия, може-би даже смъртъта“. *Тя най-сетне, ни показва, че ние не сме сами въ нашитъ усилия да внесемъ въ битието повече свобода и повече нравственост, и отправя духа ни къмъ Онова Сжщество, къмъ което човѣчеството, водено отъ една върна интуиция, отъ незапомнени времена, е свикнало да насочва погледа си“* (к. н.).

Предшествуванъ отъ вѣка на рационализма, роденъ въ вѣка на материализма и оформенъ въ вѣка на техниката — Бергсонъ съ своето учение и животъ е едно промислително противодействие противъ онова мирозрение, което считаше и счита още, че разрешава всички свѣтовни загадки, безъ остатъкъ, само чрезъ хладния разумъ, само въ сферата на материята и само въ възхода на техниката! Има промисълъ още и въ това, че той се е родилъ, живѣлъ и творилъ въ центъра на свѣтовната цивилизация и въ страната на пълната свобода въ всичко и за всички — въ тази срѣда и време, той имѣ рѣдката морална смѣлостъ да се противопостави на мирогледъ и животъ, роби на гордия разумъ, на ненаситната плътъ и на заробващата техника! Сътресение въ духоветъ не предизвика, мирозрението на страната не измѣни, нова насока на живота не даде, но озадачи върхове, срѣдини и низини съ критиката си върху фалшивата насока на жи-

вота и творчеството въ философия и изкуство, въ наука и техника, и пророчески нѣкакъ си предугади и предрече грядущето зло за родината си, което не закъснѣ да дойде, и всрѣдъ което той отчаяно склопи очи.

Отъ памти-вѣка, две начала движатъ битието и човѣка: духътъ — като основа и целъ, и материята — като причина и сжщност. Историята се кръстосва отъ идеализъмъ и материализъмъ — като че ли вѣковетъ на последния сж повече. . . Двусъставността на човѣшкото сжщество налага, обаче, приложението и на двата възгледа за живота, окастриени отъ тѣхнитъ крайности, примирени взаимно и насочени въ служба на човѣка, споредъ естеството имъ и предназначението имъ. Увлѣчението въ идеализма е осждително, както и заробяването въ материализма е престъпно — въ идеологиченъ смисълъ тукъ е подходящо евангелското изречение: „Отдайте кесаревото кесарю, а Божието Богу“ (Мат. 22:21). Тази хармония, обаче, не мо всякога е била фактъ въ мисълта и битието на човѣчеството. Инстинктътъ е движилъ много поколѣния, които сж възцарявали разума, обожествявали сж материята, а днесъ и пленничествуватъ на техниката. Откъснатъ отъ първоизвора на познание и животъ, и отреченъ или занемаренъ вътрешно, човѣкътъ въпреки разумъ, воля и материя и постигна чудновати успѣхи въ разволя си, но . . . себе си забрави, обезличи се духовно, автоматизира личността си, механизира живота си и оплѣти днитъ си, защото забрави или оторече сърдцето си и неговитъ висши копнежи! Това Заразбра и посочи Бергсонъ — неговата мждростъ възвизията кресява сократовския девизъ „познай себе си“ преди всичко чрезъ мистичното, на което си плодъ, орванганъ, обектъ и целъ! Неговата философия е проповѣдватъ за разуменъ и творчески съюзъ между вѣра и разумъ, ци, между религия и наука, между духъ и материя, за нахармониченъ мирогледъ, за хармонично творчество, за нахармонично сжществуване, за хармонично съвършенство.

Протод. Ибр.

Нравствено-възпитателно въздействие на предмета Религия въ гимназиитъ.

Не подлежи на съмнение, че съ въвеждането на Религия и история на Българската църква въ гимназиитъ не се цели само да бждатъ запознати ученицитъ, съ нѣкои откъслѣчни познания за религията и за нейното навлизане въ историческия животъ на човѣчеството, и, по-специално, на българския народъ, а да бждатъ преди всичко *приобщени къмъ най-великата възпитателна действителност — Бога*. Днешната педагогика, особено въ лицето на така наречения *педагогически реализъмъ*, представляванъ най-вече отъ голѣмитъ германски педагози *Peter Petersen* и *Ernst Krieck*, показва, че първата задача на училището е: *да постави ученицитъ въ съприкосновение съ третъ голѣми възпитателни тѣлности: Богъ, природа и общинство*. Само по тоя пжтъ може творчески да се възпитатъ религията. Съвременната педагогика е преодоляла грѣшкитъ на идеалистическата педагогика, споредъ която *знанието* бротивъ най-мощниятъ възпитателенъ факторъ. Не знанието е та за питава, а духовното общение съ възпитателната действителност. Съ огледъ на тия постижения въ областта на съвременната педагогическа наука и религията не биве той да се разглежда *само* като единъ учебенъ предметъ, на който редъ съ всички останали. Религията преди всичко е *реалистична*, че *ална сфера на живота, въ която човѣкътъ е поставенъ съ цялото свое сжщество — съ своите* тя

тъло, съ своята душа и съ своя духъ. Тия постижения на религиозната педагогика на *Dörpfeld* сж възприети като най-висше постижение на педагогиката въобще.

Макаръ религията да е и учебенъ предметъ, при който учителятъ има за задача да преподаде известни знания, които сетне да бждатъ заучени отъ ученицитъ, никога не бива да се изпуска изъ предвидъ, че *религията по своята сщина не принадлежи къмъ областта на знанието*. Това да не ни смущава, защото областта на знанието, въ която ние навлизаме и която изследваме съ нашия умъ, не е единствената област на действителността и на живота. Мнозина съвременни люде правятъ тая грѣшка, като обявяватъ цѣлото битие за рационална сфера и искатъ да я подведатъ напълно подъ знаменателя на разума. Повлияни отъ подобни невѣрни схващания, мнозина ученици при изяснение на въпроса: що е религия, ми даваха отговоръ: *Религията е наука за Бога*. По мое схващане, това е първата и най-главна трудностъ, която учителятъ по религия има и трѣбва да преодолѣе. Не се ли справи своевременно съ нея, нему не ще се удаде да приобщи ученика къмъ религиозната действителностъ и, по тоя начинъ, да му въздействува възпитателно, нито пъкъ теоритически ще може да изтъкне сжщественото на религията въ отличие отъ науката и отъ тукъ да хвърли правилна свѣтлина върху отношението между наука и религия и върху необходимостта отъ съвмѣстното имъ съжителство при изграждане на единъ цѣлостенъ и завършенъ свѣтогледъ и при оформяване на единъ творчески характеръ у младежа. *Религията, напротивъ, е устремъ на човѣшкото сърдце къмъ мистическо оощение и единение съ върховната действителностъ — Бога, и самото оощение и единение съ Него*. Постигнато веднажъ това оощение и единение, изъ него извирагъ най-силни възпитателни струи.

Следователно, наредъ съ познанията, които дава предметътъ Религия и история на Българската църква — пакъ подчертавамъ, нека се изтъкне особеността на тия познания, въ отлика отъ естествено-научнитъ познания — *неговата главна целъ е създаване на деенъ религиозенъ животъ* у ученицитъ, който да протича въ духа на православната християнска вѣра. Не бива да си правимъ илюзия, че гимназиалната младежъ въ своего мнозинство има такъвъ животъ. Заради това, ако учителятъ по религия не се заеме съ пробуждане на религиозната заложба и нейното активизиране чрезъ освобождаването ѝ отъ напластенията върху нея и отъ предразсѣднитъ предубеждения, той, въ продължение на цѣлата учебна година, ще говори нѣща, които ще се плзгатъ само по повърхността на слуха, ще бждатъ заучавани и преповтаряни механически, безъ да оставятъ каквато и да било творческа следа въ живота на ученика. Нѣщо повече: ученицитъ може да заучатъ и запомнятъ добре много богословски знания за сжщността и произхода на религията, за формитъ на религиозния животъ и за въздействието на религията въ историческия животъ на човѣшкото, безъ при това да бждатъ религиозни и да проявяватъ въ живота си рел.-нравствени дѣла. Известно е, че има отлични богослови, които владѣятъ въ свършенство богословскитъ науки, безъ да иматъ религиозенъ животъ и да изпитватъ творческо въздействие отъ религията. Най-авторитетно доказателство за това, че знанието не е първиятъ и решаващиятъ факторъ въ религиозно-нравствения животъ на човѣка, намираме у ап. Павла. Какво да кажамъ за насъ и за непосилността ни винаги да вършимъ доброто, за което имаме знание, ако ап. Павелъ — тоя гигантъ въ рел.-нравствения животъ — говори за себе си: *„Какво правя, не зная; защото нетова, що желая, върша, а онова, що мразя, него правя... Защото не доброто, което искамъ, правя, а злото, което не искамъ, него върша“* (Рим. 7, 15, 19).

Конкретно създаването на деенъ религиозенъ животъ може да се постигне, като се обръща особено внимание на четената предъ и следъ учебни занятия *молитва*. Тя да престане да бжде само форма, а да бжде дейно оощение на ученицитъ съ Бога. Все съ огледъ на тая целъ трѣбва да се настоява да бжде изпълнявано оокръжното на Министерството на народното просвѣщение, което задължава училищнитъ власти да *водятъ ученицитъ редовно на църковно богослужение*. Въ такъвъ случай трѣбва да присѣтствува и самиятъ учителятъ по Религия, и при възможностъ да говори кратка, но жива проповѣдь, пригодена къмъ нуждитъ и разбиранията на ученицитъ. Още по-добре ще бжде, ако се уредятъ *богослужения специално за гимназиалната младежъ*, както това е въ странство. Въ такъвъ случай както проповѣдта, така и богослужението, ще бждатъ пригодени къмъ особеноститъ и потребноститъ на гимназиалната младежъ. Но и при самото преподаване на религиознитъ истини да се наблѣга именно на оощението съ Бога като най-сжщественото въ религията. За тая целъ особено е пригодна първата методическа единица, въ която се дава понягие за вѣра и религия. Религиознитъ образи пъкъ изъ ветхозаветната и новозаветната история да се обрисуватъ предимно като личности, които сж се намирали въ непосредствено единение съ Бога и изъ него сж черпили сили за своята творческа дейностъ въ личния и общественя животъ.

Пробуденъ и създаденъ единъ пжтъ религиозенъ животъ у ученика чрезъ поставянето му въ допиръ и оощение съ най-висшата възпитателна действителностъ — Бога —, тогава е извършено най-важното въ възпитанието му въобще и, по-специално, въ религиозно-нравственото му възпитание. Напълно очевиденъ е фактътъ, че религията прави човѣка *деенъ, подоужда го къмъ проявяване въ живота на своята върва убеденост*. Така наприм., *Иоанъ Кръстителъ*, като възпламенилъ у слушателитъ си религиозния огънь, билъ запитанъ отъ тѣхъ: *„Какво да правимъ?“* (Лук. 3, 10). Сжщиятъ въпросъ задали на апостолитъ и слушателитъ на ап. Петра следъ първата му проповѣдь въ деня на Петдесетница: *„Какво да правимъ, мжже братя?“* (Деян. ап. 2, 37). А пъкъ ап. Павелъ, при чудесното явление на Господа на пжтъ за Дамаскъ се обръща къмъ Него съ въпроса: *„Господи, какво искашъ да направя?“* (Деян. 9, 6). Тия и много други подобни моменти — а такива има почти въ всѣка методическа единица — трѣбва да бждатъ използвани умѣло за създаване на желание за дейно извяване на религията въ личния и общественя животъ.

Религиозното чувство винаги, когато е било будно, е било мощенъ двигателъ въ *оощения животъ*. *Активността* на религиозното чувство става най-очевидна въ неговата извратена форма *фанатизма*. Християнската религиозностъ е въ най-висша степенъ *активна* и то въ *социално-общественъ* смисълъ. Тая идея най-свършено може да бжде разкрита въ методическитъ единици за любовъ къмъ Бога и любовъ къмъ ближния, проявени на дѣла, и за пълно съответствие между учението и живота на Исуса Христа. Тукъ е най-умѣстно да се изтъкне *социалниятъ* характеръ на християнската религиозностъ. Дори да се подчертае, че *самата християнска религиозностъ е невъзможна безъ истинска социалностъ, както и истинска социалностъ е невъзможна безъ дълбока религиозностъ*. Най-висшата изява на християнската религиозностъ — любовта къмъ Бога — не е възможна безъ социална дейностъ, т. е. безъ одѣлтворена любовъ къмъ ближния. Туй става най-нагледно въ първата християнска община въ гр. Иерусалимъ, съ чието основаване и устройство почватъ заниманията презъ втория учебенъ срокъ въ IV кл. Ако винаги се изтъква и показва дълбоко-

социалният характер на християнството, ще му се направи услуга, като по тоя начин се отбие неоснователното възражение против християнството като *отвлъчено, метафизично* учение, което нѣма никакъв допиръ къмъ действителния социален животъ. Такива възражения против християнството се срѣщатъ дори у *Освалдъ Шпенглеръ* въ съчинението му „*Залъзътъ на Запада*“.

За пораждане на нравствени и социални чувства и добродетели могатъ да бждатъ използвани и изглеждащитъ ни на пръвъ погледъ най-несоциални елементи въ християнската религия, а именно *чудесата на Исуса Христа*. Известно е, че Исусъ Христосъ, зачитайки свободната воля у човѣка и ценейки само изтеклата изъ нея вѣра, избѣгва да извършва чудеса. Исусъ Христосъ никога не е извършилъ чудо, за да създаде у невѣрващитъ вѣра и да печели привърженици. Исусъ Христосъ извършва чудеса само тогава, когато нуждитъ на социалния животъ Му налагатъ да прибѣгва до Своята чудотворна сила. Тѣй че, почти всички Христови чудеса иматъ *дълбоко нравственъ и социаленъ* характеръ и могатъ ефикасно да бждатъ използвани за нравствено-възпитателно въздействие. Христовитъ чудеса нѣматъ наивно-смѣшенъ характеръ, каквито сж чудесата на мохамеданската религия, па и на всѣка друга религия.

Все пакъ, изтъквайки силно социалния характеръ на християнската религия, ние не бива да забравяме дълбоко правдивитъ слова на най-видния представител на т. н. *социална педагогика Paul Natorps*: „*Нравоучението не може да укаже никакво въздействие, ако ученикътъ не бжде поставенъ въ една нравствена срѣда, въ която да има възможностъ за лична нравствена проява*“. И *Peter Petersen* отрича възможността да бждатъ създадени нравствени и социални добродетели само чрезъ поучения и разкази. Заради това учителтъ по религия трѣбва да работи въ *ученическитъ православно-християнски дружества*, които именно ще представляватъ оная социално-нравствена срѣда, въ която може да се породятъ живи нравствени и социални чувства и добродетели. Тукъ вече ученикътъ нѣма възможностъ да се отнася *интелектуално-пасивно* къмъ нравственитъ поучения, нито само да преживѣва по подражание нравствени и социални чувства, а ще влѣзе въ съприкосновение съ самата социално-нравствена дейностъ, която е много по-мощенъ възпитателенъ факторъ, отколкото всѣко поучение.

Схващайки така задачитъ на предмета Религия и история на Българската църква въ гимназиитъ и работейки за тѣхното осъществяване, учителитъ по религия ще допринесатъ много за изграждането на единъ творчески религиозно-нравственъ характеръ у младежитъ и съ това ще оправдаятъ надеждитъ, които имъ възлага Министерството на народното просвѣщение въ това отношение.

Ив. Г. Панчовски.

Любенъ Каравеловъ и религията.

Любенъ Каравеловъ заема изключително място между нашитъ възрожденци. Съ високото си и многогранно образование, съ дълбокия си умъ и писателски даръ той се издига още въ Бѣлградъ между сърбитъ и българскитъ преселници и, когаго въ 1869 г. отива въ Букурещъ, веднага застава начело на българското революционно движение. Въ продължение на 5—6 години той е главниятъ ръководител и вдъхновител на българскитъ революционери. Единственъ Христо Ботевъ го надминава по силата на гениалното

си перо и по революционния си духъ — той го замѣства следъ 1875 г. като водачъ на българскитъ революционери.

Традиционно е станало тѣ двамата да се поставятъ наравно като теоритици и ръководители на българското революционно движение. Разлика въ тѣхнитъ схващания на политиката, културата, народността и религията обикновенно не се прави. Говори се най-много само за нѣкакъв „преломъ“, който станатъ въ душата на Каравелова. Що се отнася до религията, най-често, следъ като се посочатъ известнитъ противоцърковни изяви на Ботева, прибавя се и познатото двусишие на Каравелова „Свободата не ще екзархъ, иска Караджата“, и така и двамата голѣми възрожденци се изтъквагъ като противници и отрицатели на всѣка религия и църковностъ.

Прибързано и повърхностно е да се сжди за отношението на нѣкого къмъ въпроситъ на вѣрата само възъ основа на нѣкои негови думи, станали впоследствие известни, или пъкъ по общото сродство на дейността му съ дейността на други. Религията не е дѣло само на лично убеждение и съвѣсть, както мнозина мислятъ и отношението къмъ нея не зависи само огъ личния вкусъ на индивида. Религията — поне у насъ, въ православния свѣтъ — е на първо място народна принадлежностъ. Вѣкове наредъ тя е ръководила живота на народа, станала е частъ отъ неговата душа. Тя е нравствената му опора; въ нея той е намиралъ осъществени всички духовни ценности. Затова и нашиятъ народъ винаги е гледалъ на религията като на общонародна ценностъ — еднаква и задължителна за всички. Модерното индивидуалистично схващане на религията у съвременния интелгентъ нашиятъ народъ не познава. Нѣма го и у нашитъ възрожденци, защото тѣ всички сж били дълбоко укоренени въ народния битъ. Религията за тѣхъ е преди всичко народна работа. Борбата за народната свобода е борба за народнитъ ценности: битъ, езикъ, вѣра. Отношението къмъ народа обуславя и отношението къмъ религията му. Огъ тукъ трѣбва да изхождаме, когаго сждимъ и се произнасяме върху отношението на нашитъ възрожденци къмъ религията. Това се потвърждава най-добре съ примѣра на Л. Каравеловъ.

Той е истински народникъ — не само защото е поклонникъ на Херценъ, Чернишевски и Добролюбовъ, теоритичитъ на руското народническо движение презъ 60-тѣ години на миналото столѣтие, а преди всичко защото се е срастналъ съ бита и духа на своя народъ, както никой другъ български писателъ. Каравеловъ познава бита на българина отъ лични наблюдения, обича го и го описва. Цѣлата му писателска дейностъ може да се охарактеризира като опитъ да се опише научно или пресъздаде белетристично битътъ на българския народъ. Първото съчинение на Каравелова е „Памятники народнаго быта болгаръ“, а най-хубавата му повесть „Българе отъ старо време“ е ненадмината и до сега картина на народния битъ. Народниятъ битъ включва и религията като духовна ценностъ. Почти въ всички свои съчинения Каравеловъ засѣга и религиознитъ вѣрвания на народа — или описва нѣкой религиозенъ обичай и се обявява противъ вредни суевѣрия, или пъкъ дава изразъ на омразата си противъ потисническото грѣцко духовенство и сочи пътя за политическото и черковно освобождение на народа.

Споредъ Каравеловъ, религията е недѣлима отъ народността: „Ако мждрецитъ говорятъ, пише той въ повестта „Богатиятъ сиромасъ“, че народноститъ не могатъ безъ религия, то азъ ще да ви кажа, че сѣка една религия трѣбва да бжде тѣсно свързана съ народността на това или онова племе. Друго-яче тя

не е вече религия... Въ съгласие съ своя утилитаристичен възгледъ Каравеловъ гледа и на религията като на практическа необходимостъ. Той иска тя да бжде полезна въ живота — да помага за нравственото и просвѣтно издигане на човѣка, като му сочи доброто и истината. За него християнството е преди всичко практическо учение за живота. „Христовото учение, казва той, е просто, удобопонятно и чисто, следователно, и вѣрующитѣ християни сж длъжни да очистатъ съвѣстѣта си отъ всичкитѣ демонски суевѣрия, отъ всичкитѣ баши-бозушки нрави и отъ всичкитѣ мохамедански обичаи“. Българскиятъ народъ съ борбата си срещу омразното грѣцко духовенство е разбралъ, че истинската религиозна нравственостъ е само въ народното просвѣщение, евангелието и човѣшкия прогресъ. Колкото е силна омразата на Каравелова къмъ недостойното грѣцко духовенство, толкова е дълбока почитѣта му къмъ българския свещеникъ. Въ него той вижда достоенъ народенъ учител и водачъ. Въ своитѣ „Записки за България и българитѣ“ той казва: „Изобщо трѣбва да се признае, че свещеникътъ е всичко за българина: той е представител на сичко народно, той е пръвъ врагъ на сичко ненародно, чуждо; той е пръвъ приятелъ, пръвъ братъ на сѣки българинъ, дете и да се срещне съ него — въ Божия храмъ или въ кръчмата. Затова само българскиятъ свещеникъ за българина стои надъ сичко, народътъ му е преданъ, обича го, подчинява му се и не започва нищо, безъ да попита своя пастиръ“.

Това е заключение отъ личнитѣ наблюдения на Каравелова върху живота на българитѣ и върху него той гради схващането си за високата роля, която може и трѣбва да играе българското духовенство и изобщо религията въ бждещия животъ на народа. Отъ него той очаква да издигне българския народъ до нравствено съвършенство, като го освободи отъ всички предрасждѣци и суевѣрия. Свободата, споредъ Каравелова, е идеалъ и на религията. Затова е необходима борба за политическо и духовно освобождение. Каравеловъ, като революционеръ, поставя на първо мѣсто борбата за политическото освобождение. Той разбира и борбата за родна иерархия, но я намира недостатъчна и ненавременна. „Българската иерархия, казва той въ една своя статия, ще облекчи нашето българско положение, но тя не ще избави народа ни отъ насилията и страданията, въ които се е той намиралъ и се намира и днесъ“. Каравеловъ иска българскиятъ народъ да извоюва първомъ политическата си свобода. Отъ нея, споредъ него, зависи всичко. „Когато ние достигнемъ своята политическа свобода, продължава той въ сжщата статия, то и черковниятъ въпросъ и сички други ситни и едри въпроси ще да се разрешатъ сами по себе си“. Затова, именно, той казва: „Свободата не ще екзархъ — иска Караджата“. Това негово, станало популярно, двустипие изразява, следователно, не възгледа му за религията, а схващането му за тактиката въ борбата срещу двойния врагъ. Върху тѣзи негови думи не може да се гради каквото и да било отрицателно становище къмъ религията, както често се прави.

Първата необходимостъ за народа, споредъ Каравелова, е политическата свобода — за нейното извоюване трѣбва да бждатъ насочени всички усилия. Достигне ли се тя единъ пжтъ, ще си намѣрятъ своето мѣсто и всички други духовни ценности: въ тѣхното число почтено мѣсто ще заеме и религията.

М. Стояновъ.

Изъ духовната съкровищница на Църквата.

Похвала за св. Теодоръ Тиронъ.

Отъ св. Григорий Ниски.

Вие, люде Христови, свего стадо, царствено свещенство, което се е стекло отъ градове и села — кой ви е далъ условенъ знакъ за пжтъ, кой ви е събралъ на това свещено мѣсто? Кой ви е принудилъ така грижливо и въ определеното време да бждете тукъ — при това презъ време на зима, когато войната затихва, когато войникътъ оставя оржие, когато плувецътъ напуска кормилото и когато земеделецътъ почива? Не е ли ясно, че е затрѣбилъ изъ бойния строй светиятъ мжченикъ и, като е раздвижилъ множество народъ отъ различни мѣста, повикалъ го е въ мѣстото на своето упокоение и въ своето жилище, не за да го пригответи за война, а да го въведе въ приличния и сладъкъ за християнина миръ? Защото той, както вѣрваме, и миналата година утиши бурята на варварското нашествие и предотврати ужасната война съ дивитѣ скити.

Който встѣпи въ мѣсто подобно на това, въ което ние днесъ сме събрани, кждето чувствуваме паметъта на праведника, кждето сж светитѣ му останки — той преди всичко ще утеши душата си съ великолепието на Божия храмъ, изразено въ величието на постройката и въ благолепието на украсата. Тукъ той ще види: че рѣзбарьтъ е превѣплотилъ дървото въ различни животни, че каменодълецътъ е изгладилъ плочитѣ до гладкостѣта на среброто, че живописецътъ е изобразилъ съ изкуствени цвѣта на икона доблестнитѣ подвизи на мжченика, неговото твърдо държане предъ сжда, неговитѣ страдания и мжки, звѣровиднитѣ лица на мжчителитѣ, жестокитѣ имъ насилия, горящата въ пламъкъ пещъ и блажената кончина на подвижника! Всичко това е свѣтла украса за храма и обяснителна книга за изповѣдничеството на мжченика, защото живописѣта принася голѣма полза и умѣе да говори отъ стенитъ, мълчейки.

Всички люде иматъ еднакво тѣло, съставено отъ едно и сжщо вещество — обаче, не всички еднакво умиратъ: едни си отиватъ отъ обикновена смъртъ — други пъкъ се облагодетелствуватъ отъ мжченическа кончина. Мнозина, ценейки по-високо отъ всичко стомаха, славата и плѣтъта, не зачитатъ за нищо бждещето, мислейки, че всичко се ограничава въ предѣлитѣ на този животъ. Предъ насъ сж мощитѣ на свѣтлия мжченикъ, до които се докосваме за благословение и осветение. Кой отъ царетѣ се почита съ такава честь? Кой отъ знатнитѣ люде се прославя съ такава паметъ? Кой отъ славнитѣ военачалници е станалъ толкова знаменитъ като този беденъ воинъ, вѣорженъ отъ Павла, приготвенъ за подвигъ отъ Ангелитѣ и, следъ победата, увѣнчанъ отъ Христа? Ние чувствуваме този день съ ежегодно празднество и, при все това, усърдието на множеството поклонници не се намалява — пжтътъ, който води за това мѣсто, прилича на пжтъ осѣянъ съ мравки: едни вѣрватъ напредъ, други пъкъ отстѣпватъ мѣсто на новопристигащитѣ.

О, блаженный мжчениче, ние, съ човѣколюбието на Създателя, като приключихме кръга на годината, събрахме свещения сонмъ на мжчениколюбцитѣ, за да те чувствуваме, покланяйки се на общия Владика и извършвайки победно възпоменание на твоитѣ подвизи. Отъ много благодеяния имаме нужда: моли се за отечеството предъ общия за всички Царь, защото оте-

чество на мъченика е страната, кждето е пострадалъ, а негови съграждани и сродници сж тѣзи, които сж го погребали, у които е тѣлото му и които го чувствуватъ. Предвиждаме скърби, очакваме опасности, не сж далечъ ужаснитѣ скити, които готвятъ война противъ насъ. Като воинъ побори се за насъ, като мъченикъ моли Бога за тѣзи, които Му служатъ заедно съ тебъ. Макарь и да си преминалъ настоящия животъ, ти знаешъ човѣшкитѣ нужди и страдания — изпроси за насъ миръ, за да не се прекратятъ тѣзи празнества и за да не ликува надъ храмове и жертвеници необузданиятъ и бѣсенъ варваринъ!

Отъ руски: — *Ибр.*

БЕЛЕЖКИ И ОТЗИВИ.

Не злоупотрѣбватъ ли съ религиозната свобода?

Протестантитѣ, както е известно, не признаватъ свещенически институтъ въ Църквата. Споредъ тѣхъ, всѣки мирянинъ-християнинъ е въ състояние да извърши необходимото не само за своето спасение, но и за спасението на другитѣ. И се опитватъ тѣ да потвърдятъ това съ данни отъ Св. Писание.

Така, в. „Зорница“ (19. II.), въ статья, подъ надсловъ „Мирянинътъ въ Църквата“, се сили да докаже, че свещенството (въ тритѣ му степени) въ Християнската църква било нѣщо неважно, ненужно и дори излишно, защото мирянинътъ — но не и свещеникътъ — презъ всички времена „заемалъ чудесни мѣста въ Божието царство“. Така, въ областта на *учението* прѣвъ е билъ не нѣкой свещеникъ, а единъ земледѣлецъ и овчаръ — Авраамъ. И въ областта на *Закона* родоначалникъ билъ пакъ не нѣкой свещеникъ, а „чифликчията Моисей, който не билъ свещеникъ и не искалъ да има нищо общо съ свещеницитѣ“. Пророческиятъ духъ сжшо така билъ даденъ на миряни, каквито били всички велики пророци на Стария Заветъ. Пък и въ Новия Заветъ — всѣки единъ отъ 12-тѣхъ, които Исусъ избралъ да бждатъ Негови ученици, билъ мирянинъ, нито единъ не билъ свещеникъ. Първата мъченическа кръвъ, пролѣта въ Църквата, била кръвта на мирянина Стефанъ. Циганинътъ Смитъ, великъ евангелизаторъ въ Англия, билъ мирянинъ, а не свещеникъ.

И прѣкото заключение, което следва да се направи отъ тия данни е — свещенството е единъ ненуженъ институтъ, поради което никой не би трѣбвало да иска „да има нѣщо общо съ свещеницитѣ“. Авторътъ на статьята, обаче, като че ли се уболялъ отъ такъвъ рѣзкъ изводъ, до който естествено всѣки читателъ ще дойде; той хитро смутолевилъ и завършилъ разсжденията си съ думитѣ: „Безъ да се подценява ни най-малко работата на пастиря и свещеника, мирянинътъ може да стори много съ молитвитѣ си“. А въ сжщность тукъ има не подценяване, а пълно обезличаване и на самия свещеникъ, и на работата му, щомъ за него се говори съ такова презрение, щомъ дебело се подчертава, че мирянинътъ не *МНОГО*, а *ВСИЧКО* можелъ да извърши.

Това е едно отъ голѣмитѣ заблудения на протестантитѣ, които, въпрѣки изричното свидетелство на словото Божие, не признаватъ, че иерархията и въ Ветхия и въ Новия Заветъ е установена отъ Самого Бога. Богъ е учредилъ въ Църквата различнитѣ служения — апостолство, пророчество, благовестничество, пастирство и други (Ефес. 4, 11). Духъ Светий е поставилъ епископитѣ да пасатъ стадото Христово (Деян. 20, 28). Затова, именно, дързостъ е да се говори, че 12-тѣ апостоли, които Спасителътъ удостоилъ съ особени дарования и облѣкълъ съ властъ и права да учатъ, да священодѣйствуватъ и

управляватъ Църквата, си останали обикновени миряни. Богохулство е да се твърди, че ни единъ отъ тѣхъ не билъ свещеникъ. Апостолството на 12-тѣхъ, къмъ които се присъединява и ап. Павелъ, е било най-високото служение въ Христовата църква. Апостолитѣ били и пророци, и благовестници, и пастири, и чудотворци — всичко въ тѣхъ било съвмѣстено и чрезъ тѣхъ вложено въ Църквата. А словото Божие на никой мирянинъ не позволява да върши това, което съставлява свещена длъжностъ на пастиря. Неприкосновеността на иерархическото служение изпиталъ върху си иудейскиятъ царъ Озия, който се одързостилъ съ кадилница да влѣзе въ светилището, но билъ поразенъ съ проказа (2 Пар. 26, 16—23). За сжщата дързостъ билъ изобличенъ и осжденъ и царъ Саулъ (1 Цар. 13, 7—14). Никой се самъ не сдобива съ първо-свещеническата почестъ — казва Апостолътъ — освенъ оня, който е призванъ отъ Бога, както и Ааронъ (Евр. 5, 4).

Вестникъ „Зорница“ не веднажъ е увѣрявалъ, че протестантитѣ не злоупотрѣбватъ съ религиозната свобода, която иматъ у насъ, не вършатъ религиозна пропаганда и съ нищо не подравятъ учението на официалната Православна църква. А мждрувания и заблудения, като горнитѣ, — че Моисей, чрезъ когото Богъ учредилъ ветхозаветното свещенство, *не искалъ да има нищо общо съ свещеницитѣ*, и че нѣмало нужда отъ никаква иерархия, щомъ единъ циганинъ-мирянинъ можелъ да стане великъ евангелизаторъ — за кого сж предназначени? Очевидно не за евангелиститѣ въ България.

ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ.

СЖДЕБНО ОТДѢЛЕНИЕ.

Съобщава се на заинтересованитѣ страни и лица, че на *третото и четвъртото* сждебни заседания на Св. Синодъ презъ пролѣтната му сесия на 1941 година ще бждатъ сложени на разглеждане следнитѣ производства:

III сжд. заседание — 19. III. 1941 г.

- 1) в. д. у. № 3/40 на свещеникъ Величко Трендафиловъ, отъ с. Баланово, Дунишко.
- 2) в. бр. д. № 21/40 на Георги и Параскева Игнатови, отъ София.
- 3) в. бр. д. № 50/40 на Димитъръ и Росица Стоянови, отъ София.
- 4) в. бр. д. № 108/40 на Цеко и Стоянка Цекови, отъ София.
- 5) в. бр. д. № 294/40 на Илия Ил. Черневъ и Яна Дѣлчева, отъ Хасково.
- 6) в. ч. пр. № 5/41 на Цвѣта и Коста Хр. Милеви, отъ София.
- 7) в. ч. пр. № 4/41 на Стефанка П. Скелинъ, отъ София и Никола Н. Воденичаровъ, отъ Гърново.
- 8) в. бр. д. № 13/41 на Петъръ Маноловъ и Зора П. Кискинова, отъ Пловдивъ.
- 9) в. бр. д. № 14/41 на Антоний Хр. Татарджийски и Велика Петрова Ванова, отъ с. Медковецъ, Ломско.
- 10) в. бр. д. № 15/41 на Христо Николовъ и Фица Митова, отъ Видинъ.
- 11) в. бр. д. № 16/41 на Илия Петровъ Станиславъ и Недѣля Ат. Димова, отъ с. Иоакимъ Груево, Пловдивско.
- 12) в. бр. д. № 17/41 на Милана Г. Котупанова и Иванъ Г. Ушевъ, отъ с. Баня, Разложко.
- 13) в. бр. д. № 18/41 на Янаки Н. Янакиевъ и Петруша М. Иванчева, отъ с. Комарево, Плѣвенско.

14) в. бр. д. № 19/41 на Тодоръ Т. Малжаровъ и Йорпанка Д. Банчева, отъ с. Каменово, Кубратско.

15) в. бр. д. № 20/41 на Георги Димитровъ Худовъ и Стефанка Ат. х. Костова, отъ Сливенъ.

IV сжд. заседание — 22. III. 941 г.

1) в. бр. № 104/39 на Кирилъ Ст. Мирчевъ, отъ Кюстендилъ и Иванка Маринова Осиковска, отъ Ботевградъ.

2) в. бр. д. № 252/39 на Тодоръ Д. Петевъ и Мария Василева Желъзкова, отъ Пловдивъ.

3) в. бр. д. № 14/40 на Стефанъ и Иванка Г. Боневи, отъ София.

4) в. бр. д. № 152/40 на Боню Ботевъ Краевъ и Милана Ил. Цанева, отъ с. Ново-село, Русенско.

5) в. бр. д. № 86/40 на Атанасъ П. Зетовъ и Марика Ат. Зетова, отъ Самаковъ.

6) в. бр. д. № 21/41 на Гана Стоянова Тотева, отъ с. Каблешково и Костадинъ Г. Костадиновъ, отъ с. Тънково, Поморийско.

7) в. бр. д. № 22/41 на Александъръ и Елена Г. Благоеви, отъ Варна.

8) в. бр. д. № 23/41 на Янко К. Руповъ и Божана Г. Сивекова отъ Горна-Джумая.

9) в. бр. д. № 24/41 на Петъръ П. П. Терзиевъ и Флора Николова, отъ София.

10) в. бр. л. № 25/41 на Гаврилъ Василевъ Младеновъ и Стоянка Хр. Николова, отъ София.

11) в. бр. д. № 26/41 на Ненка Божинова Танева и Иванъ Кировъ Младеновъ, отъ Враца.

12) в. бр. д. № 27/41 на Стоянъ Бочевъ Пъевски и Дона Тодорова Зорска, отъ Ловечъ.

13) в. бр. д. № 28/41 на Тончо Запряновъ и Димка Атанасова, отъ с. Бродъ, Хасковско.

14) в. бр. д. № 29/41 на Спасия Василева и Георги Алековъ Толорговъ, отъ Русе.

15) в. бр. д. № 30/41 на Иерусалимъ Станевъ Драгневъ и Петрана Димитрова Констадинова, отъ с. Пъйчиново, Бъленско.

Забележка: Ако горнитъ заседания не се състоятъ на опредѣленитъ дати, или не се разгледатъ всички дѣла, отлагатъ се за следващото по редъ заседание.

СЕДМИЧЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ НА СЪБИТИЯТА

Министъръ-председателъ г. проф. Филловъ замина за Виена, лето подписа протоколъ за присъединяването на България къмъ тристранния пактъ. Присъствували сж японскитъ посланикъ генералъ Ошима, м-ритъ на външнитъ работи на Германия фонъ Рибентропъ и на Италия графъ Чано. Следъ подписването на тоя актъ м-ръ-председателъ г. проф. Филловъ направи декларация, че България ще сътрудничи за изграждането на справедливия редъ въ Европа и че запазва своето миролюбие и вѣрность къмъ договоритъ съ Турция и Югославия и приятелскитъ сърдечни отношения съ освободителката Русия. По договора, германски войски ще минатъ презъ България за запазване реда на Балканитъ. Следъ завръщането на м-ръ-председателя Народното Събрание има извънредно заседание. М-ръ-председателъ съобщи за извършеното. Народното събрание посрещна съ възторжено ура съобщението. Както европейскитъ, така и американскитъ печатъ коментира тоя актъ съ нуждната сериозность и внимание.

Гърция преживѣва голѣмо нещастие съ станалото земетресение, което разруши града Лариса.

— Швейцарски вестници предалоха, че Гърция е поискала посрѣдничеството на Германия за спиране военнитъ действия на албанския фронтъ, но Германия отказала посрѣдничество.

Сжитѣ съобщаватъ, че Гърция не щѣла да се обвързва съ Англия по сключването на миръ.

Ромънското правителство произведе плебисцитъ относно управлението. Генералъ Антонеску получи близо 90 на сто отъ гласоветъ, съ които се одобрява политиката му.

Френски параходи, натоварени съ храни, сж били конфискувани отъ Англия. По тоя поводъ адмиралъ Дарланъ е заплашилъ съ френското оржие Англия.

Германия е въ движение. Нейнитъ войски отново съ своята свѣткавична бързина ще се явятъ предъ Англия, за да ѝ нанесатъ нови и нови удари.

— Хитлеръ произнесе речъ, въ която заяви, че войната ще се води до победа и че Германия е повече готова, отъ когато и да е. Съюзътъ и приятелството съ Италия сж сърдечни и непоклатими.

— Въ Виена Дунавската конференция завърши съ спогодби между заинтересованитъ държави.

Английскитъ министъръ-председателъ Чърчилъ е ималъ среща съ турския и японския посланици, на които е изложилъ целитъ на английската политика въ близкия и далеченъ Изтокъ.

Въ Италия почича испанскитъ кралъ Алфонсъ.

— Дуче държа речъ, въ която заяви, че войната, въпрѣки всички временни неуспѣхи, ще продължи. Италия е вѣрна на Германия.

Въ Американския сенатъ продължаватъ разискванията по помагане на Англия, продължаватъ при доста засилена опозиция. Тия дни законътъ ще се гласува.

— Много стачки избухнаха въ Америка и то въ фабрицитъ за военни матерчали.

— Америка и Англия прибиратъ поданицитъ си отъ Индокитай.

Рускиятъ съветъ на републицитъ и съветскитъ парламентъ имаха пролѣтна сесия. Разгледанъ е билъ бюджетътъ на съветския съюзъ. Военниятъ бюджетъ е гласуванъ въ размѣръ на 80 милиарда рубли.

Япония се готви усилено за война. Нейни войски и военни кораби сж въ движение. Гласуванъ е най-голѣмиятъ воененъ бюджетъ досега.

Войната по въздуха и морето продължава. Презъ изтеклата седмица германцитъ потопиха много английски параходи, нанесеа поражения, особено на Малта. Италианцитъ срѣха напредването на английскитъ войски въ Африка. Германски войски сж вече въ Киренайка и сж имали среща съ английски, които сж понесли загуби.

Бѣхъ младъ, вече остарѣхъ, и не видѣхъ изоставенъ праведникъ, нито потомцитъ му хлѣбъ да просятъ (Псал. 36, 25).

Отъ всичко, що е за пазене, най-много пази сърдцето си, защото отъ него сж изворитъ на живота (Притч. 4, 23).

I. У насъ.

Освобождението на България. Миналия понеделникъ, 3 мартъ, бѣ Освобождението на България. Понеже тозъ день се начеваше Великиятъ постъ, панихидата и молебена за празника навсѣкжде въ царството бѣха отслужени въ недѣля (2 т. м.), следъ божествената Литургия. Панихидата и молебенътъ въ столицата бѣха извършени въ храма-памятникъ „Св. Алекс. Невски“ отъ Негово Високопреосвещенство Софийския митрополитъ Стефанъ, въ съслужение съ Преосвещенитѣ епископи Драговитийския Харитонъ и Стобийския Никодимъ и многоброенъ столиченъ клиръ. Присъжествуваха г-да министритѣ, безъ мин.-председателя г. Б. Филовъ и мин. на изповѣданията г. Ив. Поповъ, председателятъ на Народното събрание г. Н. Логофетовъ, членове отъ свитата на Н. В. Царя, генералитетътъ, много народни представители и други официални лица.

Подновяване на духовни сказки. Православното християнско братство „Св. Архангелъ Михаилъ“ при столичната катедрала „Св. Недѣля“ поднови своитѣ духовни сказки презъ пролѣтния сезонъ въ салона на св. Митрополия. На 26 м. м. първата сказка бѣ произнесена отъ Негово Високопреосвещенство Софийския митрополитъ Стефанъ, на тема: „Българската църква е стражъ на българския народъ“. Високопреосвещенитѣ сказчикъ говори вдъхновено. Салонътъ бѣше препълненъ.

Старозагорскиятъ Митрополитъ въ Свиленградъ. На 14 и 16 м. м. Негово Високопреосвещенство Старо-Загорскиятъ митрополитъ Климентъ направилъ първото си архипастирско посещение въ гр. Свиленградъ. Високиятъ гостъ билъ посрещнатъ радушно отъ духовнитѣ, военнитѣ, гражданскитѣ и просвѣтни власти на града, при масово стечение на учащата се младежъ и гражданството. Следъ обичайнитѣ приветствия, Митрополитътъ се отправилъ въ шествие къмъ сборния храмъ, гдето отслужилъ вечерня и произнесълъ вдъхновено слово за ролята на родната Църква въ историята на народа ни. На другия день отслужилъ св. Литургия и казалъ проповѣдь за блудния синъ, като я приложилъ къмъ живота на съвременната младежъ.

Литературна вечеръ. Съ благословението и подъ покровителството на Негово Високопреосвещенство Софийския митрополитъ Стефанъ, на 28 м. м. вечерта се устрои литературна вечеръ въ Митрополийския салонъ. Четохъ изъ произведенията си писателитѣ: Т. Г. Влайковъ, А. Каралийчевъ, Йорданъ Стубелъ, Емануилъ п. Димитровъ, Звезделинъ Цоневъ, мон. Серафимъ и Йорданъ п. Илиевъ. Присъжествуваха: Тѣхни Преосвещенства епископитѣ Драговитийския Харитонъ и Знеполския Флавианъ, Високопреподобнитѣ архимандрити Симеонъ, Николай и Стефанъ, професори, писатели, учители, ученици и гражданство.

Приели православието. Презъ миналата 1940 година въ Сливенска епархия били приети въ лоното на Православната църква: 2 мохамедани, 9 израилтяни, 2 католици, 12 униати, 4 арменогригорянци, 1 протестантнинъ и 2 петдесетници, или всичко 32 души. Отъ тѣхъ: 14 сж отъ мжжки полъ и 18 отъ женски, 23 неженени и 9 женени.

Духовни сказки. Негово Високопреподобие архимандритъ Николай, началникъ на културно-просвѣтното отдѣление при св. Синодъ, на 20 и 21 м. м. посетилъ Габрово и отъ името на мѣстнитѣ прав. хр. братства произнесълъ две сказки, на теми: „Най-погрѣбното въ живота“ и „Почитѣта къмъ мъртвитѣ“. На 23 м. м. е посетилъ гр. Враца, кждето сжщо произнесълъ сказка.

Безплатна притурка. Съ настоящия брой се изпраща „Духовна култура“ (кн. 1 и 2 за 1941 год.), безплатна притурка на „Църк. в.“

II. Въ чужбина.

Руската задгранична църква. *Где се намира архиепископъ Александъръ.* Редакцията на „Церковное обозрѣние“, запитана отъ Съед. Щати, Канада и другаде относно сждбата на архиепископъ Александъръ (Немоловски), съобщава, че, по добити отъ нея сведения, архиепископъ Александъръ нѣколко месеца прекаралъ въ Ахенския затворъ, а следъ това билъ премѣстенъ въ Берлинъ. Неотдавна билъ освободенъ по поръчителство, като му било забранено да проповѣдва и изобщо да излиза съ реферати и лекции, както и да се занимава съ политика. Управлението на неговата епархия било повѣрено на епископъ Сергий отъ Прага. Архиепископътъ сега живѣлъ въ Тегелъ (близу до Берлинъ), гдето Берлинското братство „Св. Владимиръ“ му дало квартира.

Въ Палестина. *Арестуване на римокатолическия патриархъ.* Английскитѣ власти въ Иерусалимъ презъ декември мин. година поставили подъ домашенъ арестъ римокатолическия патриархъ Луиджи Барласино, който открито не съчувствувалъ на английската политика по въпроса за евреитѣ и Палестина. На патриарха било забранено да излиза отъ своя дворецъ, а сношенията му съ вѣншния свѣтъ били строго контролирани.

Католическата църква. *Католическитѣ мисии въ Китай.* „Осерваторе Романо“, органъ на Ватикана, въ единъ отъ последнитѣ си броеве дава сведения относно народността на католическитѣ мисии въ Китай.

Споредъ статистиката отъ 1939 г., числото на мисионеритѣ свещеници (безъ фрероветѣ-миряни и монахинитѣ) възлизало на 5000, отъ които 2000 били свещеници-китайци и 3000 чужденци. По народность мисионеритѣ-чужденци били: 558 французи, 485 италианци, 436 нѣмци, 309 белгийци, 297 американци отъ Съед. Щати, 269 испанци, 140 холандци, 122 канадци, 87 ирландци, 45 швейцарци, 44 португалци, 33 поляци, 9 югославци, 3 ромѣнци и 2 шотландци. Тукъ всѣки може да забележи твърде голѣмата пропорция французи — 558 мисионери отъ 41 милионъ жители. Почти всички тия страни — отбелязва органътъ — сж заsegnати отъ ужасния конфликтъ, който опустошава свѣта, но тѣхнитѣ католически мисионери продължаватъ съ ревность да работятъ въ Китай при пълно съгласие и универсално братство, подъ рководството на Христовия викарий.

Въ Великобритания. *Програма за християнски миръ.* La Stoix съобщава, че английскитѣ архиепископъ на Кентербери, кардиналъ Хинслей, архие-

пископъ на Вестминстеръ, и перъ Арметронгъ, представителъ на Свободната църква въ Англия, що-току обнародвали единъ манифестъ относно основитѣ на интернационалния миръ. Вестникътъ, като придава на тоя манифестъ официаленъ дипломатически характеръ, отбелязва, че въ последно време често билъ подиганъ въпросъ — какви цели преследва британското правителство съ настоящата война, и допуска, че манифестътъ на тритѣ църкви е единъ предговоръ на официалнитѣ декларации, обмисленъ заедно съ правителството.

Ето сжщественитѣ мисли на манифеста, както сж предадени телеграфно:

Единъ траенъ миръ — казва се въ документа — е невъзможенъ въ Европа, ако началата на християнската религия не се поставятъ въ основата на националната политика и социалния животъ.

Всички нации трѣбва да бждатъ смѣтани като членове на едно и сжщо семейство, на което Богъ е баща. Манифестътъ припомнюва петтѣ условия за единъ траенъ миръ, оповестени отъ папа Пий XII. Той прибавя, че голѣмитѣ различия въ богатство и собственост трѣбва да изчезнатъ; всѣко дете, каквато и да бжде неговата раса или съсловие, трѣбва да има еднакви възможности да прояви своитѣ способности; семейството трѣбва да бжде покровителствувано като първоначална клетка на обществото; грижата за изпълнение на Божиата воля трѣбва да бжде на лице у всички, дори и презъ време на всѣкидневната работа; и, най-последно, земнитѣ богатства трѣбва да станатъ достъпни за цѣлото човѣчество, понеже сж Божи дарове.

Завършвайки, подписалитѣ манифеста изказватъ убеждение, че държавнитѣ мже на британското общество напълно ще се съгласятъ съ тия начала.

Обявление № 21. Църковното настоятелство при храма „Св. Николай“ въ гр. Разградъ съобщава, че длъжността касиеръ-отчетникъ съ 2300 лв. месечна заплата по бюджетъ е вакантна. Сжщиятъ е задълженъ да бжде и празниченъ пѣвецъ. Кандидатътъ трѣбва да бжде съ семинарско образование.

Желаещитѣ да заематъ поменатата длъжностъ да се отнесатъ съ заявление до Църковното настоятелство и се явятъ на пробно пѣне за одобрение.

гр. Разградъ, 20 февруарий 1941 год.

3—36—2

Отъ Настоятелството.

Обявление. Изгубеното кръщелно свидетелство на Руса Христова, отъ село Брѣговица, Гор.-Орѣховско, да се счита невалидно. Издаденъ е дубликатъ.

с. Брѣговица, 19. II. 1941 год.

1—46—1

Енор. свещ. Дим. П. Чакмаковъ.

КАМБАНИ ЦЪРКОВНИ, УЧИЛИЩНИ

Нови първокачествени съ гарантирани ясни и мелодични гласове. Замѣняване и преливане на спукани. Отнасятъ се до първитѣ дипломирани столични камбанолѣяри

Стоянъ Д. Алексиевъ и Синове

ул. Хубава Грозданка № 4

(Кварталъ Захарна фабрика — София 9)

Искайте оферти и каталогъ безплатно.

1—49—1

Излъзе отъ печатъ

РЕЛИГИЯ СЪ ИСТОРИЯ НА БЪЛГ. ЦЪРКВА

Помагало за IV класъ на гимназиитѣ.

отъ д-ръ **Маню Стояновъ Маневъ**,
учителъ въ I-ва Софийска мъжка гимназия.

Цена 30 лева.

Намира се за проданъ въ

Синодалната книжарница — София.

Пари по пощ. чекова смѣтка № 280.

Комитетъ „Постройка нова църква“ въ с.
Мало-Конаре — Пазарджишко.

Обявление № 13. Комитетътъ обявява на интересувацитѣ се художници-рѣзбари, че на 17 мартъ 1941 г. отъ 9 до 12 часа ще води преговори за втори пжтъ по доброволно спазаряване, направата на иконостасъ, архиерейски тронъ и едно подвижно иконостасче за новия храмъ.

Желающитѣ конкуренти да се явятъ на горната дата въ църковната канцелария и представятъ проекти и оферти общо за ценитѣ на горнитѣ работи, както и всички документи по закона за Б. О. П., удостоверение за правоучастие въ търгове отъ съответната община и Св. Синодъ.

Иска се залогъ 10% отъ спазарителната цена и офертитѣ да бждатъ обгербвани съ 20 лв.

За качеството на материалитѣ, вида на работитѣ и срока за изпълнението имъ, ще се уговорятъ съ писменъ договоръ между странитѣ, следъ утвърждаване на търга. Разносцитѣ за публикации, превози, монтиране, гербъ и др. за смѣтка на предприемача.

с. Мало-Конаре, 28. II. 1941 г.

1—45—1

Отъ Комитета.

Църковно настоятелство при храма „Св. пророкъ Илия“ гара Плачковци—Дрѣновско.

Църковното Настоятелство при храма „Св. пророкъ Илия“ — гара Плачковци, дири църковенъ пѣвецъ съ хубавъ мелодиченъ гласъ, владѣещъ източни и западни ноти и да бжде много добъръ диригентъ, завършилъ Духовна семинария, за постояненъ.

Ще бжде назначенъ сжщевременно и за чиновникъ при бюрото на мината въ Плачковци, отъ кждето ще получава заплата 1600 лв. и отъ църквата ще получава отначало 600 лв.

Кандидатитѣ да се явятъ веднага на пѣние и одобрение.

гара Плачковци, 24. II. 1941 г.

1—44—1

Председателъ на Църковното н-во
Свещ. Илия Вражиловъ.

